

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Filipem Skřivanem ve věci

žalobce: **Mgr. R. P.**
bytem X.

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2020, č. j. MPSV-2020/73383-921, sp. zn. SZ/MPSV-2019/87933-921,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Brně (dále jen „úřad práce“) rozhodnutím ze dne 1. 4. 2019, č. j. 2987/2019/SUB, zamítl návrh žalobce na změnu výše příspěvku na péči dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“) a rozhodl, že příspěvek na péči bude nadále poskytován ve výši 4 400 Kč měsíčně. Dle zdravotního posudku okresní správy sociálního zabezpečení žalobce, který je nevidomý, z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezvládá 6 základních životních potřeb – orientaci, komunikaci, stravování, oblékání a obouvání, péči o zdraví a péči o domácnost. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a rozhodnutí úřadu práce potvrdil. Na rozdíl od úřadu práce dospěl k závěru, že žalobce základní životní potřebu oblékání a obouvání zvládá, na posouzení stupně závislosti však tato skutečnost vliv neměla.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce žalobu, neboť má za to, že samostatně nezvládá také základní životní potřeby mobility, oblékání a obouvání a osobní aktivity.
3. K potřebě mobility žalobce uvádí, že nevidomý člověk si musí před jakoukoliv cestou zajistit doprovod jiné osoby. Vodicí pes je schopen pohybovat se pouze po známé trase. Dle žalobce je pro nevidomého velmi obtížné realizovat mobilitu a není možné tuto schopnost hodnotit jen na základě lékařských zpráv.
4. Při výběru oblečení a obuvi žalobce nerozezná barvu a není schopen oblečení sladit. Rub a líc rozezná jen tehdy, pokud jsou značně rozdílné, běžně se stává, že nedokáže zapnout knoflíky u košile. Zásadní problém představuje i nákup oblečení.
5. K osobním aktivitám žalobce uvádí, že při navazování kontaktů a vztahů mu musí pomoci vidící osoba. Ani u známých osob žalobce nevidí, že jsou v jeho blízkosti. Stejně tak je nutný doprovod na volnočasové aktivity – jízdu na dvoukole, plavání, procházky v přírodě a jiné aktivity. Před ztrátou zraku žalobce aktivně sportoval, nyní jsou pro něj volnočasové aktivity bez pomoci jiné osoby prakticky vyloučeny.
6. Žalobce je překvapen, že jej žalovaný v napadeném rozhodnutí označuje za hráče pokeru, což není pravda. Dodává, že při posuzování je nutné zohlednit způsob života lidí s postižením zraku a individualitu posuzované osoby. Postižení zraku nelze podřadit pouze pod orientaci, jak dovozuje žalovaný. Žalobce bohužel nebyl pozván na jednání posudkové komise a nemohl vysvětlit složitost fungování nevidomého člověka.
7. Dle žalobce posudek posudkové komise žalovaného neodráží skutečný stav jeho postižení a nutnost pomoci při zvládání základních životních potřeb. Žalobce má za to, že splňuje podmínky pro uznání závislosti ve III. stupni, který mají přiznány i osoby z jeho okolí s menším rozsahem postižení zraku. Navrhuje proto, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného, replika žalobce, jednání před soudem

8. Žalovaný ve svém vyjádření uvádí, že zdravotní stav žalobce včetně zvládání jednotlivých životních potřeb byl důkladně posouzen. Při hodnocení mobility se posuzuje dopad postižení pohybového a nosného aparátu na schopnost samostatného pohybu, a smyslové postižení nelze zohlednit. K osobním aktivitám žalovaný uvádí, že žalobcem zmiňovanou

osobní aktivitu *showdown* (hra simulující tenis) žalovaný nesprávně zaměnil za *showdown poker*, toto nedorozumění však nemá na jeho závěry vliv. Žalovaný zdůrazňuje, že za posudkově významné se považují jen obvyklé aktivity v porovnání s běžnou populací téhož věku, individuální zvláštnosti nelze zohlednit. Žalovaný je vázán platnou legislativou a jiné skutečnosti nemohl vzít v úvahu. Účast žalobce při jednání posudkové komise dle žalovaného nebyla nutná, neboť pro objektivní posouzení byla dostačující kompletní zdravotní dokumentace žalobce. Žalovaný proto navrhuje, aby krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

9. Žalobce poté doplnil, že žádost o zvýšení příspěvku na péči podal zejména z důvodu zhoršení zdravotního stavu kvůli úplné ztrátě světlocitu a zesílení tinitu na levém uchu. Žalobce je omezen při každodenních činnostech ve všech zmíněných základních životních potřebách a neobejde se bez pomoci druhé osoby.
10. Při jednání před soudem žalobce setrval na svém procesním postoji.

IV. Posouzení věci krajským soudem

11. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
12. Žaloba **není důvodná**.
13. Předpokladem pro vznik nároku na příspěvek na péči je závislost žadatele na pomoci jiné osoby při zvládání základních životních potřeb dle § 7 odst. 2 a § 8 zákona o sociálních službách. Podle § 9 odst. 6 zákona o sociálních službách *bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis*. Tímto předpisem je vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „prováděcí vyhláška“). Podle § 1 odst. 1 této vyhlášky *schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce*. Podrobná kritéria pro posuzování schopnosti zvládat základní životní potřeby tedy obsahuje příloha č. 1 prováděcí vyhlášky. *Pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat (§ 2a prováděcí vyhlášky)*.
14. Podle § 2 odst. 1 prováděcí vyhlášky *při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby*. Schopnost zvládat základní životní potřeby se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a rovněž s ohledem na věk osoby. *Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu (§ 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky)*.

15. Přijatelným standardem se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý (§ 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky) u osob stejného věku v přirozeném sociálním prostředí. Posouzení je individuální v tom smyslu, že je třeba vyhodnotit, zda posuzovaná osoba zvládá aktivity základních životních potřeb v tomto nastíněném standardu. Individuální potřeby a preference (např. v oblasti osobních aktivit), které vybočují z toho, co je pro průměrnou osobu stejného věku obvyklé, nelze posudkově zohlednit.
16. Stupeň závislosti osoby obligatorně posuzuje posudkový lékař, resp. v odvolacím řízení posudková komise žalovaného. Posudek ve věci příspěvku na péči musí být úplný, jednoznačný a přesvědčivý. Posudkový lékař se musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaná osoba namítá, a vyjádřit se k její schopnosti zvládat aktivity vyjmenované u jednotlivých životních potřeb v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky a své úvahy opřít o dostatečně zjištěný skutkový stav. Posudek je rozhodujícím důkazem v řízení o přiznání příspěvku na péči, pokud nevzbuzuje pochyby o své celistvosti a přesvědčivosti a neexistují jiné důkazy, které jeho správnost zpochybňují (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2014, č. j. 3 Ads 77/2013 - 22, ze dne 30. 7. 2015, č. j. 9 Ads 35/2015 - 44, ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015 - 27, ze dne 29. 8. 2016, č. j. 4 Ads 100/2016 - 25).
17. Rozhodující a jedinou posudkově významnou příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je v případě žalobce úplná ztráta zraku na podkladě primárního kongenitálního glaukomu. Jedná se o diagnózu, která je nesporná a snadno objektivizovatelná. Toto soud uvádí k poznámce žalobce, že nebyl osobně přizván na jednání posudkové komise. Dle ustálené judikatury platí, že ač je osobní vyšetření posuzovaného spíše pravidlem, není na něm nutné trvat vždy a bezpodmínečně a vždy musí být náležitě zohledněny konkrétní okolnosti projednávaného případu (rozsudek ze dne 14. 9. 2011, č. j. 4 Ads 82/2011 - 44). Pokud tedy byl zdravotní stav žalobce zjištěn dostatečně a neexistuje žádný jiný posudek nebo lékařská zpráva, kterými by byla tato zjištění zpochybněna, osobní přítomnost žalobce u jednání posudkové komise není podmínkou zákonnosti rozhodnutí. Způsob faktického fungování života žalobce není medicínskou otázkou a žalobce se k němu mohl vyjádřit v průběhu sociálního šetření nebo písemně.
18. V žalobě žalobce činí sporným zvládání 3 základních životních potřeb – mobilita, oblékání a obouvání a osobní aktivity.
19. Za schopnost zvládat základní životní potřebu mobilita se považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat *vstávání a usedání, stoj, zaujímat a měnit polohy, pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, otevírat a zavírat dveře, chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů, nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je*. Do pojmu „mobilita“ jsou vtěleny aktivity fyzického rázu, které postižené osobě umožňují vlastními silami se pohybovat, nikoliv schopnosti smyslové a duševní, které se hodnotí v rámci základních životních potřeb orientace (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2015, č. j. 3 Ads 238/2014 - 21). Jakkoliv krajský soud souhlasí s obecnou tezí žalobce, že problémy nevidomých osob nelze redukovat na obtíže spojené se zvládáním základní životní potřeby orientace, schopnost samostatně cestovat na neznámá místa, resp. potřeba pomoci s orientací, se při hodnocení zvládání základní životní potřeby mobility nezohledňuje.

20. Za schopnost zvládat základní životní potřebu oblékání a obouvání se považuje stav, kdy osoba je schopna *vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit, oblékat se a obouvat se, svlékat se a zouvat se, manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem*. Obsahem aktivit podmiňujících zvládání této základní životní potřeby je zejména fyzická a duševní schopnost rozpoznat oblečení a obuv odpovídající společenské příležitosti, povětrnostním podmínkám a denní době a schopnost se správně oblékat, obouvat a naopak svlékat a zouvat.
21. Žalobce nemá žádné relevantní fyzické omezení a s žalovaným se krajský soud ztotožňuje také v závěru, že žalobce má dostatečné duševní kompetence k tomu, aby např. i s pomocí facilitátorů byl schopen vybrat oblečení ve smyslu shora uvedených aktivit (ze správného spisu vyplývá, že žalobce má vysokoškolské vzdělání a je zaměstnán ve veřejné správě). Zjištěný zdravotní stav žalobce taktéž neposkytuje podklad pro závěr, že není schopen rozeznat u oblečení rub a líc či zapnout knoflíky. Z povahy věci žalobce nerozezná barvu oblečení. Toto omezení však dle krajského soudu není svým významem takové, že by vylučovalo zvládání předmětné základní životní potřeby. Žalobce dále podle všeho potřebuje pomoc s nakládáním s prádlem (praní a úklid) a s nákupem oblečení, nicméně tyto aktivity se v rámci základní životní potřeby oblékání a obouvání nehodnotí. Jsou součástí základní životní potřeby péče o domácnost, která byla žalobci uznána jako nezvládaná.
22. Problematicky se krajskému soudu jeví závěr žalovaného a posudkové komise ohledně zvládání základní životní potřeby osobní aktivity. To nikoliv primárně z důvodu relativně úsměvného nedorozumění, kdy žalovaný omylem zaměnil sportovní aktivitu *showdown* za karetní hru poker.
23. Za schopnost zvládat základní životní potřebu osobní aktivity se považuje stav, kdy osoba je schopna *navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami, plánovat a uspořádat osobní aktivity, styku se společenským prostředím, stanovit si a dodržet denní program, vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, například vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti*.
24. Krajský soud zde musí dát žalobci za pravdu v tom, že nevidomý člověk je z povahy věci oproti zdravým osobám poměrně zásadním způsobem omezen ve schopnosti navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami, stýkat se se společenským prostředím a zejména realizovat volnočasové aktivity a vyřizovat své záležitosti. Jakkoliv zvládání těchto aktivit v určité míře není u nevidomých osob zcela vyloučeno, vypořádání námitek žalobce ze strany žalovaného není dle krajského soudu přesvědčivé ani věcně správné. Krajský soud se neztotožňuje se závěrem žalovaného, že navazování kontaktů a vztahů je obsaženo v uznání pomoci při orientaci zrakem. Jedná se o dvě samostatné kategorie. Navazování kontaktu s ostatními a realizace osobních volnočasových aktivit jsou schopností či neschopností rozeznávat zrakem ovlivněny (na rozdíl např. od namítané mobility), a to kvalitativně poměrně zásadním způsobem. Zároveň se nelze ztotožnit ani s tím, že aktivity, které žalobce uváděl ve správním řízení, nelze považovat za běžné. V době posouzení zdravotního stavu bylo žalobci 39 let. U průměrné zdravé osoby takto relativně mladého věku lze předpokládat, že osobní aktivity zahrnují jak sociální kontakt s ostatními, tak samostatné volnočasové aktivity mimo domácí prostředí (např. v přírodě). Pokud tímto směrem žalobce v odvolání argumentoval, považuje krajský soud vypořádání žalovaného za nedostatečné a posudek o zdravotním stavu v této dílčí části za nepřesvědčivý.

25. Krajský soud se proto zabýval tím, zda tato dílčí nesprávnost mohla mít vliv na výsledek řízení, tedy na zákonnost napadeného rozhodnutí.
26. Podle § 8 odst. 2 písm. b) a c) zákona o sociálních službách *osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb, a ve stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb.*
27. Žalovaný uznal, že žalobce není schopen samostatně zvládat 5 základních životních potřeb. Z uvedeného zákonného vymezení zároveň vyplývá, že i pokud by žalovaný posoudil zvládání základní životní potřeby osobní aktivity tak, jak požaduje žalobce, tedy uznal její nezvládání, na výsledek řízení, tj. stupeň závislosti žalobce, by tato skutečnost neměla vliv. Ostatní žalobní námitky krajský soud shledal nedůvodnými, vady týkající se posouzení základní životní potřeby osobní aktivity proto nemohly mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.
28. Závěrem krajský soud dodává, že se nemůže nijak vyjádřit k osobám z okolí žalobce, kterým byl přiznán III. stupeň závislosti, neboť mu situace těchto jiných osob není známa a ani žalobce k nim nic konkrétního neuvedl.
29. Lze tedy uzavřít, že žalovaný se nedopustil pochybení, které by mělo vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Třebaže krajský soud shledal pochybení žalovaného při hodnocení zvládání základní životní potřeby osobní aktivity, na výsledek řízení tato skutečnost vliv neměla. Ve zbytku se totiž krajský soud s námitkami žalobce neztotožnil a v napadeném rozsahu vyhodnotil rozhodnutí žalovaného jako zákonné a věcně správné.

V. Závěr a náklady řízení

30. Krajský soud z výše uvedených důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl v řízení úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení ex lege (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 2. června 2021

Mgr. Filip Skřivan, v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje: B. Z.